

[Socialministeren]

Kan vi samtidig hjælpe ved at justere på de ydelser, vi allerede anvender til børnefamilierne, skal vi naturligvis gøre dette. Som et eksempel kunne jeg nævnte daginstitutionstakster, der varierer med, hvor længe barnet er i daginstitutionen, og denne opgave er jeg allerede i gang med.

Overvejelserne om støtte til børnefamilierne må således tage udgangspunkt i omfordelinger, idet der ikke i den aktuelle situation er grundlag for, at det offentlige påtager sig nye udgiftskrævende forpligtelser.

Supplerende svar på skriftligt besvaret spørgsmål:
(Se også sp. 7612 vedrørende spm. nr. S 471).

Ad spm. nr. S 577**Formanden:**

Fra skatteministeren er modtaget supplerende svar på et af medlem af Folketinget Qvist Jørgensen (S) stillet spørgsmål.

Spørgsmålet, der sammen med det foreløbige svar er optaget i Folketingstidende sp. 7211, var sålydende:

Til skatteministeren (28/2 90) af:

Qvist Jørgensen (S):

»Hvilke planer har ministeren for de regionale told- og skatteinspektoreres fremtidige placering i Sønderjyllands Amtskommune med særligt henblik på Tønder Kommune?«

Supplerende svar (9/3 90):

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

I min besvarelse af spm. nr. S 577 vedrørende regeringens planer for told- og skatteinspektorerens fremtidige placering i Sønderjyllands Amtskommune har der desværre indsneget sig en beklagelig fejl.

Af besvarelsen fremgår, at Tønder og Højer Kommuner efter regeringens forslag er placeret i den told- og skattekreds, der efter forslaget skal have hovedsæde i Haderslev.

Dette er ikke korrekt, idet Tønder og Højer Kommuner efter forslaget er placeret under den told- og skattekreds, hvis hovedsæde er placeret i Sønderborg.

Den rigtige besvarelse er herefter:

I regeringens forslag til landets inddeling i told- og skattekredse og til placering af regio-

nale told- og skatteforvaltninger indgår oprettelsen af to told- og skattekredse i Sønderjyllands Amtskommune.

Den ene kreds, hvor hovedsædet foreslås placeret i Haderslev, omfatter følgende kommuner fra Sønderjyllands Amtskommune: Bredebro, Christiansfeld, Gram, Haderslev, Løgumkloster, Nørre Rangstrup, Rødding, Skærbæk og Vojens Kommuner. Desuden indgår fra Ribe Amtskommune Ribe Kommune.

Den anden kreds med foreslået hovedsæde i Sønderborg omfatter følgende kommuner: Augustenborg, Bov, Broager, Gråsten, Højer, Lundtoft, Nordborg, Rødekro, Sundevad, Sydals, Sønderborg, Tinglev, Tønder og Åbenrå Kommuner, alle fra Sønderjyllands Amtskommune.

Endvidere indebærer forslaget, at distrikts-toldkamret i Padborg indtil videre opretholdes.

Den til amtskatteinspektoratet i Haderslev hørende afdeling i Tønder vil ifølge forslaget ikke blive opretholdt.

Jeg beklager fejltagelsen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 204:

Forslag til lov om ændring af de kommunale styrelseslove.

Af indenrigsministeren (Thor Pedersen).
(Fremsat 14/3 90).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Graversen (S):**

En person skal kendes på sine handlinger, hedder det i et af vore mange ordsprog, et af de gode og sande ordsprog. Uanset de mange pæne ord også fra indenrigsministeren om nærdemokrati og decentralisering er der hos samme person og regeringen nogle uhyggelige tendenser til at gøre det modsatte.

Disse tendenser dokumenteres mere og mere klart gennem indenrigsministerens holdninger og udspil. Skulle enkelte endnu være i tvivl om ministerens holdninger til det kommunale nærdemokrati, kan man bare tage ministerens sidste barske angreb mod kommunerne, som det kommer til udtryk her i lovforslag nr. L 204.

[Graversen]

Lovens titel er nok så uskyldig: Lov om ændring af de kommunale styrelseslove. Men lovens indhold og sigte kan man desværre ikke tage fejl af: nærdemokratiet skal stækkes. I en tid, hvor mange andre taler om statsamternes eksistensberettigelse, lægger L 204 op til at give disse amtmænd større beføjelser. Det hedder i ministerens fremsættelsesbemærkninger bl.a.:

»Med forslaget ønskes der sikret de kommunale tilsynsmyndigheder en mere effektiv annullationsbeføjelse i de – ret få – tilfælde, hvor en kommunalbestyrelse træffer ulovlige beslutninger af en vis grovhed.«

Alene formuleringen og sprogbrugen oser langt væk af bureaukrati og formynderi. Vi er selvfølgelig ikke tilhænger af ulovligheder, men udtrykt på forståeligt dansk betyder det her, at ministerens forlængede arm i form af en ikke-folkevalgt amtmand efter eget forgodtbefindende eller efter ministerens gode råd kan sætte et byråds vedtagelse ud af kraft, og for Københavns vedkommende får ministeren nu de ønskede muligheder for at sætte en vedtagelse i Borgerrepræsentationen ud af kraft på ubestemt tid og med øjeblikks varsel.

Vi ved fra det praktiske kommunale arbejde, at visse amtmænd i forvejen prøver at bevise deres eksistensberettigelse ved at overfortolke kommunalfuldmagten og blander sig i kommunestyret i tide og utide. I fremtiden vil disse ikke-folkevalgte kunne gribe ind og suspendere et byråds beslutning helt vilkårligt, med omgående virkning og på ubestemt tid, blot amtmanden mener, at kommunalfuldmagten måske er overskredet.

Mon ikke jeg gætter rigtigt, når jeg formoder, at dette udspil fra ministerens side er en hævnakt for HT-konflikten? Og denne hævn skal altså være en kollektiv afstraffelse af alle kommuner.

Der er her i Folketinget hårdt brug for samarbejde for at klare Danmarks problemer og ikke for nye ideologiske koldfronter. Jeg må sige, at indenrigsministeren med dette forslag af rent ideologisk art lader hånt om et sådant samarbejde.

Vi har for ganske kort tid siden haft de kommunale styrelseslove til behandling. Ved den lejlighed viste vi, at Folketinget på demokratisk vis kan samarbejde. Vi blev enige om at give kommuner og amter større frihed på væsentlige områder. Det er derfor helt uforståeligt, at mi-

nisteren nu kommer med nye ændringer, før blækket fra sidste underskrift er tørt. Medmindre altså at det er en hævnakt fra ministerens side.

Jeg vil meget appellere til Folketingets mange tidligere kommunalpolitikere, især i CD og Kristeligt Folkeparti, om at være med til at stoppe denne lov fra en for mig at se tyrannisk minister.

Pernille Sams (KF):

Den konservative folketingsgruppe kan støtte ministerens forslag, som vi finder rigtigt, og praksis har vist, at det er nødvendigt. Det har nemlig vist sig, at det i praksis er svært for tilsynsmyndigheden at få kendskab til ulovlige beslutninger, inden de bringes til udførelse, og så er det jo for sent efter gældende ret; så kan beslutningen ikke længere annulleres, selv om den er ulovlig, og selv om den går ud over en konkret borger.

Nu indføres der mulighed for at suspendere eller annullere, også selv om beslutningen er bragt til udførelse, naturligvis forudsat at den berørte borger ønsker beslutningen annulleret. Det kan vi ikke se er betænkeligt.

Der er ingen beskyttelseshensyn, der taler imod denne ændring. Der er ingen, der bliver ramt af den. Tværtimod vil de borgere, der rammes af ulovlige beslutninger, blive bedre stillet, og det synes vi er meget positivt.

Hr. Graversen sagde lige før, at Socialdemokratiet betragter det som et udtryk for centralisering, at man støkker nærdemokratiet. Det er jeg slet ikke enig i. Det er et udtryk for en forbedring af borgernes retssikkerhed, således at man stilles bedre end i dag, hvis man udsættes for en ulovlig beslutning. Det har ikke noget at gøre med decentralisering eller centralisering.

Når Socialdemokratiet går imod disse tanker, er det vel udtryk for, at man ønsker at holde hånden over de kommuner, der træffer klart ulovlige beslutninger, man ønsker at beskytte og bevare den ulovlige beslutning. Det er da en yderst betænkelig holdning. Borgerne har krav på at blive beskyttet bedst muligt over for de myndigheder, der gør noget decideret ulovligt, uanset om det er en decentralt eller en centralt truffet afgørelse. Loven skal holdes, også af kommunerne.

(Kort bemærkning).

Graversen (S):

Som jeg sagde, er vi naturligvis også tilhængere af, at lovene skal holdes. Det gælder på alle områder. Der er bare, som den konservative ordfører også ved, det problem inden for dette område, at når det drejer sig om kommunalfuldmagt, er der utrolig mange fortolkningsmuligheder, og det betyder fremover, at en ikkefolkevalgt nu ud fra sin fortolkning, ud fra sit skøn skal have mulighed for at sætte et folkevalgt byråds beslutninger ud af kraft – og på ubestemt tid.

Bjørn Poulsen (SF):

Fra SF's side er vi principielt enige i forslagets sigte, men vi er ikke helt enige i forslagets indhold.

Grunden til, at vi ikke er det, er bl.a., at vi ikke synes, den nuværende sammensætning af tilsynsrådene er særlig smart. Vi har meget svært ved at se, hvorfor amtmanden stadig væk skal sidde der. Og jeg vil i hvert fald give den socialdemokratiske ordfører ret i, at skal der være en tilsynsmyndighed, der kan føre en suspension ud i livet, bør den udelukkende være folkevalgt.

Det samme kan vi roligt sige om det overordnede tilsyn, tilsynet med amter og lign. – det er jo indenrigsministeren. Der er i hvert fald ikke noget, der bestyrker os i troen på, at den konstruktion, vi for øjeblikket har dér, er særlig god.

Jeg synes, HT-konflikten var et vældig godt eksempel på, at partipolitikken løb af med fornuften, og derfor er der i hvert fald også noget på disse områder, som skal ændres, før vi kan gå ind i selve forslaget.

Der er en ting mere, som vi ikke alene er utilfredse med, men som vi synes er et alvorligt indgreb i retssikkerheden, og det er, at der ikke er nogen som helst form for tidshorisont med hensyn til, hvor længe en sådan suspension kan vare. Det forstår vi ikke rigtig, og vi har i hvert fald meget svært ved at se, at man ikke på en eller anden måde skulle kunne formulere sig til noget fornuftigt på området.

Der står i forslagets § 1, punkt 3):

»... hvis væsentlige hensyn, særligt til private interesser, ikke taler herimod.«

Jeg kunne godt tænke mig at få en eller anden form for fortolkning, et eksempel el. lign., så jeg kunne finde ud af, hvad det egentlig talt

er, det skal dække over, for vi har jo her i landet været ude for adskillige sager, hvor der ude i kommunerne er foretaget ulovlige handlinger.

Jeg synes, det kunne være interessant at få draget med ind i dette, at der også er foretaget ulovlige handlinger af private i forhold til lokalplan og alt muligt andet på dette efterhånden lidt spegede område. Jeg vil godt bede ministeren, om ikke han nu eller i hvert fald senere – måske i form af et spørgsmål – vil prøve på at forklare os lidt om, hvad det er, man mener med det, man har skrevet.

Jeg synes, der er en væsentlig ting, man bør huske, når man – skal vi sige – taler alt for meget imod forslaget, og det er, at der i bemærkningerne står:

»Det må forudsættes, at der er en bestyrket mistanke om en ulovlighed af en vis grovhed.« – det er jo det, som der bruges i dag – »Dette skal ses i sammenhæng med, at annullation efter gældende ret forudsætter, at der ikke er rimelig tvivl om ulovligheden af den trufne beslutning, samt at en annullation i det konkrete tilfælde må anses for påkrævet.«

Det synes jeg er meget stærkt, og jeg synes også, at det er meget vigtigt, at det er det, der ligger til grund, når der kan blive tale om en eventuel suspension. Det er en af grundene til, at vi principielt støtter forslaget. Men noget af indholdet skal i hvert fald ændres, før vi helt kan støtte det.

Mejdahl (V):

Der har vist sig situationer, hvor det med den gældende kommunale styrelseslov i hånden har været svært for tilsynsmyndigheden at sikre, at en ulovlig kommunal beslutning ikke bliver ført ud i livet.

Vi har sidst oplevet det i forbindelse med HT-konflikten. Det er heldigvis sjældent, at der opstår sådanne problemer, men når situationen indtræffer, kan det medføre, at den enkelte borgers retssikkerhed krænkes. Det er situationer, som vi naturligvis af al magt skal søge at undgå. Men når de så alligevel en gang imellem opstår, må tilsynsmyndigheden også have mulighed for at skride ind.

Dette lovforslag er ikke et spørgsmål om kommunalt selvstyre eller ej, som hr. Graversen vil gøre det til, det er et spørgsmål om retssikkerhed.

[Mejdahl]

Hævsnakt fra en tyrannisk minister var et udtryk, som hr. Graversen brugte. Jeg synes, at det er uanstændigt at rette sådanne beskyldninger mod indenrigsministeren. Indenrigsministeren fortjener ros for at handle resolut og korrekt.

Lovforslaget har til formål at give tilsynsmyndigheden en adgang til at suspendere en kommunalbestyrelses beslutning under tilsynsmyndighedens behandling af spørgsmålet om beslutningens lovlighed uden at risikere at fortabe muligheden for at kunne annullere en beslutning, som er bragt til udførelse. Jeg forudsætter naturligvis, at denne behandling ikke trækker ud i én uendelighed.

Lovforslaget giver også en begrænset adgang til at foretage suspension og annullering, uanset at beslutningen er bragt til udførelse. Det er dog et vilkår for suspension eller annullering, at en part fremsætter skriftlig begæring herom, at der ikke er en klageinstans, og at der heller ikke er væsentlige hensyn særligt til private interesser, som taler herimod.

Lovændringen er foreslået i den kommunale styrelseslov såvel som i lov om Københavns Kommunes styrelse og skal træde i kraft den 1. juli 1990.

Jeg kan på Venstres vegne anbefale, at vi giver tilsynsmyndigheden denne mulighed for at gribe ind, når der er en bestyrtet mistanke om en ulovlig beslutning af en vis grovhed. Vi håber ikke, at det bliver nødvendigt at bruge beføjelsen ret tit, men da kravene til en offentlig myndighed må være strengere end til alle andre, må vi også give tilsynsmyndigheden det fornødne værktøj i hænde for at sikre, at kravene kan håndhæves, og det gør vi hermed.

(Kort bemærkning).

Graversen (S):

Jeg ved ikke, om hr. Mejdahl kan beskrive, hvad »en vis grovhed« er, og hvem der i givet fald skal tolke det. Som gammel kommunalmand ved hr. Mejdahl også, at i første fase er det uendelig svært at finde ud af, om det nu også er en overtrædelse af kommunalfuldmagten. Jeg vil spørge hr. Mejdahl: Har det ikke i de tidligere tilfælde, hvor tilsynsrådet har grebet ind, på det tidspunkt været uklart, om der nu også forelå en overtrædelse? Eller kan hr. Mejdahl nævne nogle konkrete eksempler på det modsatte?

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Når tilsynsmyndigheden griber ind, er det naturligvis på baggrund af en konkret vurdering i hver enkelt sag, og sådan må det også være. »En vis grovhed« må i første omgang fastslås af tilsynsmyndigheden, og da en sådan afgørelse for kommunernes vedkommende kan indbringes for indenrigsministeren, må det være den vej, man går.

Jane Oksen (FP):

Kommunalpolitikere handler af og til ulovligt. Heldigvis sker det ikke så tit, og somme tider er det også lidt uforskyldt, for kommunalpolitikere er ikke lovekspertes. Derfor er det selvfølgelig nødvendigt med en vis kontrol af kommunalpolitikernes arbejde, og Fremskridtspartiet mener da også, der skal være de klageinstanser, der er. Hvad det så skal hedde, kan man diskutere.

SF har også udtalt, at amtmanden efter deres mening er overflødig. Det er måske en lille hentydning til Fremskridtspartiet. Det er klart, at Fremskridtspartiet stadig væk fastholder, at amterne skal nedlægges. Vi mener også, man kan undvære amtmanden, men det er ikke det samme som at sige, at der ikke skal være nogen klageinstans. Den klageinstans, der nu engang er, skal vi selvfølgelig få det bedst mulige ud af.

Vi synes, det er godt, der er nogle, der kan vurdere sagerne, og kommunalbestyrelsen kan, hvis den er utilfreds, gå videre til indenrigsministeren. De regler fungerer godt og borger for retssikkerheden, og dette forslag betragter vi som en styrkelse af retssikkerheden.

Hidtil har det kun været muligt at sætte en beslutning ud af kraft, hvis den ikke var bragt til udførelse. Det finder Fremskridtspartiet er urimeligt. Det kan ikke være rigtigt, at ulovlige beslutninger ikke får videre følger. Derfor er det godt, at indenrigsministeren nu fremsætter et forslag om, at en ulovlig beslutning kan annulleres, ja, gå endnu videre, nemlig til at tilsynsrådet også kan suspendere sagens behandling.

Dette lovforslag handler kun om ulovlige beslutninger. Fremskridtspartiet synes også, at der stadig væk mangler noget om det, der ikke decideret er ulovligt, men måske bare uberettiget. Jeg tænker her på de mange afskedigelser af medarbejdere i kommunerne, vi har set gennem de senere år. Man har rigtig mange eksem-

[Jane Oksen]

pler på fyringer på grund af samarbejdsvanskeligheder, og det kan en kommune frit bruge som påskud, hvis den vil af med en medarbejder. Her burde vedkommende vel også kunne genansættes, hvis tilsynsrådet fandt afskedigelsen uberettiget. Men jeg ved ikke, om der er tænkt på det i forbindelse med dette forslag.

Vi kunne godt tænke os nogle konkrete eksempler på, hvornår lovforslaget finder anvendelse. Der er nævnt tre betingelser i § 61 for, at man kan rejse en sag. Jeg synes, nogle af dem er lidt svære at forstå, så vi ville gerne have nogle helt konkrete eksempler på, hvornår loven egentlig finder anvendelse.

Men Fremskridtspartiet tilslutter sig forslaget.

Marianne Jelved (RV):

Jeg bliver nødt til at indlede med at tage stærk afstand fra Socialdemokratiets ordførers måde at argumentere på, nemlig ved at komme med nedsættende betegnelser om en minister.

Man kan være uenig om sagernes indhold, og så må man argumentere om det, men alt andet hører efter min mening ikke til i Folketinget og karakteriserer mere ordføreren end sagen som sådan.

Om selve lovforslaget vil jeg sige, at det overordnede princip er den sikring af borgernes retssikkerhed, som regeringen ønsker at få præciseret. Som det er nu, kan en ulovlig beslutning få retsvirkning, hvis den er ført ud i livet. Det er angribeligt, det må lovgiverne forholde sig til, og det er derfor, dette lovforslag er fremsat med Det Radikale Venstres helhjertede bifald.

Hvis en kommunalbestyrelse mener, at tilsynsmyndigheden har uret, kan den gå til ministeren eller til domstolene. Afgørelsen af, hvad der ligger i betegnelsen »en vis grovhed«, som er blevet gjort til et specielt spørgsmål af Socialdemokratiets ordfører, må selvfølgelig bero på et skøn, og de mennesker, der i dette land er ansat eller valgt til at varetage funktioner, hvor der skal skønnes – og det er utrolig mange for ikke at sige os alle sammen – må selvfølgelig stå til ansvar for det skøn, man foretager. Det har ikke spor at gøre med, at vi herinde skal præcisere eller definere alverdens situationer, der kan tænkes at forekomme i hverdagen. Man kan i dag gribe ind, inden en ulovlig beslutning bliver ført ud i livet. Hvis dette lovforslag ved-

tages, kan tilsynsmyndigheden også gøre det, efter at en ulovlig beslutning er ført ud i livet. Det skal vel ikke være et kapløb om tiden, der afgør borgernes retssikkerhed.

Jeg vil godt fremhæve, at konsekvensen af et indgreb i kommunalbestyrelsens beslutninger vil være nøjagtig den samme, om tilsynsmyndigheden når at gribe ind, inden beslutningerne er ført ud i livet eller efter, men konsekvensen for borgerne er ikke den samme, og det vejer tungest. Det har ikke spor at gøre med, hvis jeg nu skal blive i det pæne sprog, at man angriber kommunalbestyrelser, de folkevalgte eller noget som helst i den retning. Det drejer sig også om at give kommunalbestyrelserne en mulighed for at få justeret, hvad der er lovligt. Det er svært at være folkevalgt. Det er svært altid at have overblik over det hele og kende alle juridiske aspekter af en hvilken som helst beslutning. Det er derfor, man har en tilsynsmyndighed og et Folketing til at vejlede sig. Vi anbefaler lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs (S):

Den meget belærende tone, som fru Marianne Jelved gerne påtager sig fra talerstolen, vil jeg gerne prøve at benytte mig af, for det er da muligt, at jeg ikke har læst dette forslag på den rette måde. Jeg har forstået, det handler om retsregler og om lovlighed. Nu taler fru Marianne Jelved om, og at der må anlægges et skøn. Er det sådan, at tilsynsmyndigheden skal kunne tilsidesætte et kommunalt udøvet skøn?

Jeg ved, at fru Marianne Jelved som ikkepolitiker er læreruddannet og har befundet sig i et forum, hvor det er nødvendigt at sikre, at der er en god pædagogisk stemning. Tror fru Marianne Jelved, med den erfaring fru Marianne Jelved har, at det tjener noget fornuftigt formål at tilsidesætte en kommunalbestyrelses beslutning om f.eks. at afskedige en person og tvinge den pågældende tilbage i det forum, hvor pågældende tidligere har fungeret? Tror fru Marianne Jelved virkelig, at der kommer noget fornuftigt ud af det? Løser man et pædagogisk problem ved et handlingsmønster efter de regler? Jeg spørger fru Marianne Jelved på baggrund af de erfaringer, fru Marianne Jelved har fra andet arbejde.

(Kort bemærkning).

Graversen (S):

Tak for belæringen. Jeg plejer normalt, hvad fru Marianne Jelved også har bemærket, at være meget fredsommelig, og ved de tidligere ordførerskaber, jeg har haft inden for det kommunale område, har vi også snakket os til rette om tingene. Men når man bliver provokeret, og det føler jeg virkelig både jeg selv og andre kommunalbestyrelsesmedlemmer må være over dette forslag, kan jeg være grov. Jeg kan nemlig ikke se, der er nogen som helst grund til at stramme loven på dette grundlag. Endnu mangler der henvisning til nogle konkrete tilfælde, som berettiger, at man fremsætter et sådant lovforslag. Der er mange skøn på dette område, og det ene kan være lige så godt som det andet, så jeg kan ikke se nogen grund til en stramning. Derfor blev jeg lidt grov.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg har forstået, at når man tager til genmæle mod en argumentationsform, som man finder uheldig, er man belærende. Det tager jeg så gerne på mig, og det kan jeg leve med.

Jeg vil gerne sige til hr. Hjortnæs, at det, jeg sagde, var, at der var tale om et skøn over ulovlighedens grovhed og ikke over, hvorvidt der var tale om en ulovlighed eller ej, det skal selvfølgelig være afklaret. Det er grovhedens karakter, der betinger, at man kan gribe ind. Det er det, der er tale om.

Jeg behøver ikke at repetere, hvad hr. Hjortnæs sagde, det kan tilhørerne selv huske, men jeg vil sige, at det ikke drejer sig om pædagogik eller at få en arbejdsplads til at fungere. Lovforslaget drejer sig om borgernes rettigheder, og det er inden for de rammer, som loven giver, at myndighederne må operere, ikke ved at udføre ulovlige beslutninger, men ved at få en arbejdsplads til at fungere. Jeg kan slet ikke se, at de to ting har noget med hinanden at gøre.

Til hr. Graversen har jeg såmænd ikke mange kommentarer. Jeg beklager, at debatten mellem Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre i denne sag får den tone, som den gør, og jeg beklager, at jeg ikke kan beherske mig, når jeg hører en argumentation som den, der var fremme før, som jeg synes er helt uantagelig.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs (S):

Man må undskylde, men når man vil bruge dette forslag til at påstå, at man derved øger den enkelte persons retssikkerhed, må jeg spørge mig selv: Hvordan kan man gøre det? Hvordan bærer man sig ad med at gradbøje grovhed? Jeg troede faktisk, at tilsynsmyndigheden var forpligtet til at gribe ind over for enhver form for ulovlighed, men det er da muligt, at der er noget, jeg har misforstået, og så har jeg behov for at blive belært en gang til. Nu skal vi altså til at gradbøje, og det bliver interessant, om der ligger noget særlig retssikkert i det.

Det er præcis de sidste synspunkter, fru Marianne Jelved fremførte, der viser, hvor forskelligt man kan se på denne sag. Det handler i allerhøjeste grad om at få en arbejdsplads til at fungere. Det handler i allerhøjeste grad om i det hele taget at få tingene og også samværet mellem forskellige personer til at fungere på en fornuftig måde. Jeg kender godt ministerens synspunkter, og han har ikke forstået et kuk af det hele, undskyld, der ligger ikke nogen speciel grovhed i det. Situationen er netop den, at man ingen problemer løser ved at håndhæve regler af denne art. Tværtimod skaber man mange problemer ved at håndhæve sådanne regler.

(Kort bemærkning).

Graversen (S):

Jeg beklager også den lidt hårde tone mellem Det Radikale Venstre og os andre, men De Radikale har nu engang valgt at være medlem af regeringen, og derfor kan vi ikke undlade at tage det parti med.

Jeg vil sige endnu en gang, at kommunalfuldmagtens beskaffenhed ikke er et normalt retsligt system. Det er nogle erfaringer, praksis, nogle uskrevne regler, der gælder på området, og derfor er det så svært bare at sætte nogle andre til at skønne, der derved kan sætte en vedtagelse ud af kraft. Det mener jeg er at træde kommunerne og nærdemokratiet for nær.

Når jeg reagerer voldsomt, fru Marianne Jelved, er det også, fordi regeringen tidligere har været ret grov over for kommunerne og det kommunale nærdemokrati. Vi ser det i øjeblikket: kommunekasserne er tomme, og kommunerne er tvunget til at skære ned på en række

[Graversen]

områder, hvor kommunalbestyrelsesmedlemmerne, og det gælder også de radikale, slét ikke har lyst til at gøre det.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Man kan ikke lade være, når man hører en sådan meningsudveksling antage en stadig kraftigere karakter, at give sin holdning til kende. Jeg synes, at det virker meget tydeligt, at Socialdemokratiet har valgt at lade sig provokere, og så mener man, at man dermed har et belæg for at blive særdeles grov i sin sprogbrug.

Det drejer sig til syvende og sidst netop om at sikre den enkelte borgers rettigheder, men jeg synes, at de socialdemokratiske indlæg mere drejer sig om politiske holdninger end om en regulær holdning til at sikre retssystemet. Derfor vil jeg vedrørende debatten mellem Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet klart tilkendegive, at set fra en stilfærdig tilhørerplads i baggrunden er der ingen tvivl om, at det er de socialdemokratiske indlæg og ikke Det Radikale Venstres ordfører, der har startet grovheden i denne sag.

Formanden:

Vi går mod slutningen af denne fase af de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelvéd (RV):

Som almindelig borger i dette land kan jeg godt gradbøje grovhed, men jeg vil gøre det uden for talerstolen, og jeg skal forklare hr. Hjortnæs, hvordan man gør.

Allerede i dag kan tilsynsmyndigheden annullere en ulovlig beslutning, hvis den ikke er ført ud i livet, men det skal man også kunne gøre nu, og det vil være ulovlighedens grovhed, der afgør, om tilsynsmyndigheden skal annullere den trufne beslutning eller køre sagen ad anden vej.

Det er også forsøgt beskrevet, at det sådan set kun er et spørgsmål om tiden, der bliver det nye element i loven. Er beslutningen ført ud i livet, eller er den ikke? Det vejer altså temmelig tungt i mit partis opfattelse af den enkelte borgers retssikkerhed, at det ikke skal være et spørgsmål om tid, der er afgørende for ens retsstilling. Det er kardinalpunktet, og jeg synes, at

vi burde kunne tale om det i Kommunaludvalget. Nu har jeg dæmpet mig ned.

Så vil jeg sige til hr. Graversen, at jeg er enig i, at det kan være vanskeligt at operere inden for kommunalfuldmagten.

I Kommunaludvalget kan vi så også diskutere, om der er problemer med klare definitioner. Jeg ved ikke, om det er hensigtsmæssigt at gøre det. Personlig synes jeg ikke, at de principper, vi diskuterer nu, har noget at gøre med, hvorvidt kommunekassen er tom.

Jeg ved godt, at kommunalbestyrelsesmedlemmer har vanskelige opgaver. Det har vi også i Folketinget, men det skal ikke være afgørende for, om man vil sikre borgernes rettigheder på den ene eller den anden måde.

Lad os nu diskutere det.

Formanden:

Hr. Graversen for hvad jeg regner med bliver den sidste korte bemærkning i denne serie.

(Kort bemærkning).

Graversen (S):

Det skal det nok blive.

Jeg må belære hr. Glønborg om, at det ikke er os, der har valgt at blive politiske i denne sag. Det har ministeren igennem det lovforslag, ministeren har fremsat. Det er både politisk og ideologisk, for der er ingen grund til at skærpe reglerne på baggrund af nogle få tilfælde, som ministeren selv siger. Hvis vi skulle lovgive ud fra nogle ganske få tilfælde, ville det hele blive ét stort bureaukrati.

Formanden:

Vi vender tilbage til ordførerrækken. Fru Lis Noer Holmberg.

Lis Noer Holmberg (CD):

I forhold til loven, som den er nu, er der med dette lovforslag i grunden ikke tale om den helt store ændring. Vi har oplevet tilfælde, hvor der opstår problemer, og selvfølgelig skal såvel kommunalbestyrelse som Borgerrepræsentation følge den gældende lovgivning. Vi er positivt indstillet over for ændringen. Flere har været inde på retssikkerheden for den enkelte borger, og alle ved, at netop retssikkerheden er en af CD's hjertesager, så alene af den grund er vi positive.

[Lis Noer Holmberg]

Vi kan tage nogle drøftelser i udvalget, men CD's gruppe er altså som nævnt positiv over for ændringen.

Glønborg (KRF):

Dybest set handler lovforslaget om retssikkerhed. Kristeligt Folkeparti lægger stor vægt på, at samfundet sikrer det enkelte menneske mod overgreb fra systemer og myndigheder, og i den sag synes jeg, at alle partier burde stå sammen, have samme hensigt og også føre den ud i praksis.

Hele vort retssystem har til formål at beskytte. Det er kendetegnet for et sundt demokrati, at det erkender, at også dele af myndighedssystemet, altså også en kommunalbestyrelse, kan begå fejl, og derfor glæder det os, at det danske samfund også har tilsyn med myndighederne. Dette tilsyn skal naturligvis fungere i praksis og skal beskytte borgeren mod overgreb og virkninger af dem og ikke bare teoretisk, så borgeren, efter at skaden er sket, kan få at vide, at selvfølgelig havde han ret, men nu er skaden desværre sket.

Fra Socialdemokratiets side er der harceleret meget over, at det er en embedsmand og ikke en folkevalgt, der i praksis skal foretage dette indgreb. Det harmonerer da ganske udmærket med hele vores retssystem. Der har vi da også domstolene siddende bag ved det hele, men lige her og nu har vi politiet til at gribe ind og hindre, at et overgreb får virkninger. Det er politiet, der skal gribe ind og anholde overfaldsmanden. Politiet skal ikke tilbage og hente en tilladelse hos dommeren for at forhindre et overgreb. Der er jo ikke meget ved, at man, efter at man er slået ihjel, får at vide, at det egentlig var en fejltagelse.

På samme måde er det efter vores overbevisning fuldstændig rimeligt, at tilsynsmyndighedens formand er en embedsmand, som har ret til at suspendere virkningen af en beslutning, som han er overbevist om er forkert. Der vil ikke på nogen måde kunne ske noget forkert ved, at en kommunalbestyrelsesbeslutning får lov til at vente, indtil den er bedømt af tilsynsrådet, altså af det bagved liggende folkevalgte system.

Vi havde et glimrende eksempel i forbindelse med HT-konflikten, hvor vi så, at det var indenrigsministeren, som havde retten og bemyndigelsen til at gribe ind og lynhurtigt benyttede sig af den og derved hjalp nogle mennesker til

ikke at komme ud for et overgreb fra en myndigheds side.

Jeg synes, det er fint, at vi i praksis sikrer bedre muligheder for at værne borgeren imod at blive udsat for et overgreb fra myndighedernes side.

Hele spørgsmålet om tilsynsrådets sammensætning vil vi godt være med til at snakke om en anden gang, men det er ikke det, der er på dagsordenen, og tilsynsrådets sammensætning giver ikke os nogen anledning til at sige, at det ikke skulle have den naturlige beføjelse, at det kan udsætte en beslutning, indtil det er færdigt med at behandle den.

Det er en del af retssikkerhedssystemet, at ens ret ikke bliver forældet ved, at der er nogle, som er lynhurtige til at tage det, som de mener er deres ret. Det er et værn for den svage part i en sag, at man i det mindste kan sige: Vent lige lidt med at gøre det, for jeg mener, at jeg har ret. Derfor er det foreliggende forslag en styrkelse af retssystemet og ikke det modsatte.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs (S):

Hr. Glønborg sagde, at det handlede om systemers og myndigheders overgreb. Kommunalbestyrelser kan begå fejl, sagde hr. Glønborg. Hvis det gælder for en kommunalbestyrelse, gælder det vel også for en tilsynsmyndighed. Tilsynsmyndigheden kan vel også begå fejl. Hvem beskytter så, hr. Glønborg, kommunalbestyrelsen mod de fejl, som tilsynsmyndigheden i givet fald begår? Hvad nu, hvis det er tilsynsmyndigheden, der handler ulovligt?

Jeg er lovgiver og ikke dommer. Derfor skal jeg ikke afsige nogen endelig dom over indenrigsministeren. Men jeg er personlig ikke et øjeblik i tvivl om, at indenrigsministeren har handlet aldeles ulovligt i HT-konflikten, og jeg har en klar forventning om, at dette forslag er fremsat, fordi ministeren selv er klar over, at han har handlet ulovligt og godt ved inderst inde, at han bliver dømt. Det er derfor, dette lovforslag lægger op til at løse det problem, som ministeren har skabt for sig selv ved sit handlingsmønster.

Men mit spørgsmål til hr. Glønborg er altså: Hvem beskytter kommunalbestyrelsen mod de ulovlige beslutninger, som tilsynsmyndigheden i givet fald måtte træffe?

(Kort bemærkning).

Graversen (S):

Jeg mener, at dette forslag nok mere bygger på manglende tillid til de mange folkevalgte i vores amtsråd og kommunalbestyrelser end på hensynet til borgernes retssikkerhed, for den er faktisk varetaget i de styrelseslove, vi har.

Jeg vil godt spørge hr. Glønborg – og for lige at sætte tingene i relief vil jeg nævne, at vi nu igennem EF på nogle områder får en ny overstatslig myndighed: Vil hr. Glønborg også acceptere, at hvis EF-Kommissionen finder ud af, at det danske Folketing er ved at vedtage en lov, som måske strider mod nogle af EF's love og regler, skal EF-Kommissionen have ret til at suspendere denne vedtagelse, indtil man måske i løbet af nogle måneder finder ud af, om det er korrekt?

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

For at starte med det sidste vil jeg sige meget klart og tydeligt, at jeg betragter ikke EF-Kommissionen eller andet, som ligger uden for Danmarks grænser, som en del af det danske demokratiske styre. Det vil jeg under ingen omstændigheder have blandet ind i denne debat.

Det, vi taler om, er, hvordan det danske demokrati fungerer, og det fungerer efter min mening godt. Jeg mener ikke, at kommunalbestyrelser er små svage myndigheder, som har et voldsomt behov for at blive beskyttet. Det, det drejer sig om, er at finde frem til den rigtige afgørelse. Naturligvis kan ethvert led i vores system tage fejl, men dér har vi da heldigvis muligheden for at køre videre. Til syvende og sidst har vi da hele Folketinget som et værn om Danmarks demokrati. Vi har ombudsmandssystemet, vi har vore domstole, og vi har rigtig mange ting netop at gå videre med. Det, der lige bestemt er pointen i denne sag, er, at det skal fungere i praksis, ikke bare teoretisk. Derfor er en udsættelse af en sag, som gør, at man sikrer sagen en god behandling, da et værn for demokratiet og ikke det modsatte.

Den svage part i denne sag er ikke kommunalbestyrelsen. Det er den, som kommunalbestyrelsens beslutning måtte gå ud over. Hvem der så skal se efter, om tilsynet begår fejl, det sidder bl.a. vi her til. Det har vi så tid til at tage stilling til bagefter. Kommunalbestyrelsen lider

intet ondt ved at få den sag udsat lidt. Der er måske nogle, der kan lide et politisk prestigetab deri, men det kan jeg godt unde dem.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for den brede tilslutning til lovforslaget. Det gælder så ikke Socialdemokratiets ordfører, hr. Graversen og delvis hr. Bjørn Poulsen fra SF.

Hr. Graversen sagde, at dette lovforslag tydeligt viste indenrigsministerens holdning til nærdemokratiet. Lovforslaget tager sigte på at beskytte mod ulovlige beslutninger truffet af nærdemokratiet, f.eks. en kommunalbestyrelse. Det er rigtigt iagttaget, at det er ikke min holdning, at lovgivningen skal sikre, at man træffer ulovlige beslutninger i en kommunalbestyrelse, der er byrdefulde for tredjemand, og at lovgivningen er indrettet på en sådan måde, at selv om man har sikret en tilsynsbeføjelse til annullation, er det muligt at omgå tilsynsmyndighedens mulighed for indgriben. Jeg forstår slet ikke det tonefald, som hr. Graversen har, når man diskuterer retsbeskyttelse af tredjemand. Jeg troede altid, at man i Socialdemokratiet har talt meget om, hvordan man beskytter den enkelte borger mod ulovligheder. Jeg kan ikke se, at ulovligheder truffet eller besluttet af offentlige myndigheder skulle være mindre byrdefulde for borgeren end de andre ulovligheder, borgeren ellers kunne komme ud for.

Hr. Graversen kan slet ikke forstå, hvorfor man overhovedet tager spørgsmålet op nu. Hr. Graversen siger, at det så nok er ministerens hævn for HT-konflikten. Jeg må da sige til den socialdemokratiske ordfører, at jeg har da ikke noget at hævne. Jeg mener da, at loven i den sag viste sig at være stærk, at være klar og forståelig. Man forstod også, at man selvfølgelig skal rette sig efter loven. Jeg mener da, at man ikke kan bruge noget i den konkrete sag som anledning til at tale om hævn. Derfor kan man godt tale om styrelseslovens reelle indhold, og det er der mange jurister og mange juridisk kyndige der gør. Jeg kan blot nævne februarnummeret af Juristen, hvor dr. jur. Karsten Revsbeck fra Århus Universitet går ind i problematikken om styrelseslovens § 61 og herunder annullationsbeføjelsen og begrebet, om den er bragt til udførelse. Hvis jeg må citere fra Juristen, 2. nummer, februar 1990, side 58, 2. spalte, sidste afsnit, hvor der, efter at man har gennemgået nogle sager, står:

[Indenrigsministeren]

»På grundlag af disse sager kan det siges, at situationen nu er den, at kommunalbestyrelsen i en række sagstyper i realiteten selv er herre over, om den skal være undergivet det almindelige tilsyns annullationsbeføjelse. Ved en smule behændighed og hurtighed med hensyn til den eksterne meddelelse af de udadrettede beslutninger kan kommunalbestyrelsen eller dens udvalgte lamme tilsynets muligheder for annullation af ulovlige beslutninger med henvisning til, at beslutningen er bragt til udførelse, hvorfor betingelsen for annullation ikke er opfyldt.«

Jeg kan ikke forstå, at nogen lovgiver vil mene, at det er rimeligt, at der er regelsæt, der giver mulighed for, at de, der egentlig bryder loven, kan slippe af sted med det i en periode, hvor tredjemand må lide under det; det er præcis det, som sagen drejer sig om. Det er retsbeskyttelsen af enkeltborgeren før noget andet.

Det er også mit svar til hr. Bjørn Poulsen, hvor jeg forstår, at der her principielt ikke er nogen uenighed, og det er jeg egentlig glad for. Man kan også til stadighed diskutere sammensætningen af tilsynsrådet, hvordan det er bygget op, hvordan myndigheden er fordelt på ansatte personer, altså på offentlige tjenestemænd og på folkevalgte. Det er altid en diskussion, som nyttigt kan føres og vel også bør føres.

Men jeg vil godt anfægte, at hr. Bjørn Poulsen siger igen med henvisning til HT-konflikten, at det var en partipolitisk manifestation. Der kan vel ikke ligge partipolitik i, at loven og reglerne i lovgivningen håndhæves, som det er fastsat. Hvis det er det, er det vel den form for partipolitik, alle i et demokratisk, parlamentarisk samfund må være tilhængere af. Det partipolitiske ligger vel i den konkrete sag i HT i, at nogle ikke fandt, det var særlig bekvemt, at man brugte lovens muligheder.

Her er vi så lige dér, hvor hr. Hjortnæs var inde i sit indlæg i en kort bemærkning. Hr. Hjortnæs sagde, at den måde, man har håndhævet tilsynsmyndighedens mulighed for indgriben på, skaber problemer, altså at håndhæve retsbeskyttelsen for den enkelte over for en offentlig myndigheds ulovlige beslutning kan skabe problemer.

Jamen svaret må da være: Så må det da skabe problemer! Så lad det skabe problemer, for det, der adskiller et retssamfund fra et ikkeretssamfund, er jo netop, at man håndhæver, hvad der er af gældende ret, selv om nogle synes, det er

for ubekvemt eller det skaber problemer. Vi bøjer vel ikke retten efter, om det er problemfyldt, eller om det er bekvemt.

Hr. Bjørn Poulsen spurgte rent konkret, hvad der mentes med, at der i § 2, 3. pkt. står:

»Er beslutningen bragt til udførelse, kan den dog kun suspenderes eller sættes ud af kraft, hvis. . .«, og så står der i pkt. 3: ». . . væsentlige hensyn, særligt til private interesser, ikke taler herimod.«

Vi kan godt konstruere eksempler. Man må ikke bare sige, det er et principielt indhold, hvad der tænkes på i omfang, og så kan vi lægge i det, hvad vi vil.

Forudsætningen for at annullere er, at den part, der føler den ulovlige beslutning byrdefuld, begærer annullation ved skrift, altså i skriftlig form til tilsynsmyndigheden. Der kan godt være situationer, hvor den ulovlige beslutning kan være byrdefuld for én part, men kan opleves som begunstigende for en anden part. Vi vil kunne konstruere eksempler fra bygge-lovgivningen, hvor en ulovlig beslutning, som føles som en byrde for den, der måske ejer en bygning, kan opfattes som en begunstigende måske af naboen. Det kan være i forbindelse med nedrivning eller på anden vis. Vi kan altså godt konstruere det, man tænker på i teorien, hvordan beskyttelsen af tredjemand kan håndhæves ved at undlade annullation.

Ellers vil jeg bare om det generelle sige, at Socialdemokratiets ordfører også skal være opmærksom på, at der ikke er tale om, at tilsynsmyndigheden får en større kompetence, når det gælder tyngden af kompetencen, end den, man egentlig har i dag, for tilsynsmyndigheden har i dag kompetencen til at annullere en beslutning.

Det er også svaret til hr. Hjortnæs på spørgsmålet: Hvornår er det? Hvordan ligger skønet? Hvordan er det med ulovligheden? Allerede i dag har man en hjemmel i den gældende lovgivning til at annullere. Det, vi taler om her, er altså at gøre noget, når det gælder suspension, der er mindre indgribende end selve annullationen, altså man gør lidt mindre end det, man egentlig kunne have gjort, nemlig annullere.

Så blev der spurgt, om man så kan trække det i langdrag. Kan man nu bare suspendere en beslutning, og kan man så trække det i langdrag? Nej det kan man selvfølgelig ikke. Meningen med suspension er, at det så behandles i tilsyns-

[Indenrigsministeren]

rådet, at man træffer beslutning om, hvorvidt der var tale om en klar ulovlighed, eller hvorvidt de oplysninger, man har fået fra kommunalbestyrelsen, giver baggrund for, at man ikke annullerer beslutningen. Når man suspenderer, vil man umiddelbart anmode kommunalbestyrelsen om en redegørelse. Her er der så selvfølgelig en forudsætning om, at man gør det hurtigst muligt.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs (S):

Jeg ved ikke, om indenrigsministeren kan oplyse, hvor længe den regel, som ministeren her vil lave om, har været gældende her i landet. Den har vel været gældende i mere end 100 år, og den har mig bekendt aldrig givet anledning til særlige problemer.

Nu kommer ministeren så lige pludselig og skal lave fuldstændig om på et system, som har fungeret aldeles fortræffeligt. Det er vanskeligt at finde anden forklaring på det, end at ministeren nu vil have lovliggjort den ulovlige handling, som ministeren i forbindelse med en konkret sag rent faktisk har begået. Det er svært at finde anden forklaring på det, for der er ikke noget reelt behov for denne lovændring. Den har indtil nu fungeret ganske fortræffeligt, og jeg er personlig ikke i tvivl om, at hvis det lovforslag gennemføres, sådan som det er fremlagt her, vil det ikke løse nogen problemer, men det vil skabe en lang række problemer.

Derfor håber jeg også meget, at det flertal, som her i dag har givet udtryk for en principiel, positiv holdning, vil erkende de faktiske realiteter om dette forslag, således at det aldrig bliver gennemført her i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Bjørn Poulsen (SF):

Jeg skal ganske kort sige til ministeren, at når jeg kom med den påstand, var det, fordi jeg syntes, at det var ministerens partipolitiske holdning, der lå til grund for de afgørelser, der skete i HT-konflikten. Om jeg så har ret eller ej, skal vi ikke overlade det til domstolene?

Graversen (S):

Jeg synes, ministeren selv for et øjeblik siden fortalte os, at det fungerede faktisk helt godt. Derfor kan jeg spørge igen: Hvorfor så ændre på det?

Må jeg sige med hensyn til regeringens såkaldte afbureaukratiseringsplan: Der går det igen gang på gang, at det, man vil afskaffe – i hvert fald korte ned og mindske – netop er klageadgangen. På dette område skal enhver person, som føler sig lidt trådt over tæerne eller dårligt behandlet af en kommunalbestyrelse i ansættelsesforhold osv., på baggrund af nogle få eksempler have mulighed for at sætte en flertalsbeslutning ud af kraft. Det er bureaukrati, så det basker. Det er også derfor, jeg mener, at det er ministeren, der rider et rent ideologisk felttog her imod de kommunale organer.

Jeg vil sige til ministeren direkte endnu en gang – for vi har stadig ikke fået besked – at hvis der er grund til at ændre loven, må ministeren her fra talerstolen helt konkret henvise til de eksempler, der danner baggrund for at ændre loven.

Jeg vil også spørge: Er det stiftamtmanden alene, der skal have mulighed for at gribe ind fremover?

Endelig til sidst: Har ministeren virkelig så lidt tillid til de folkevalgte organer, at dette skulle være nødvendigt?

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Hr. Graversen spørger, om jeg har så lidt tillid til de folkevalgte organer, at dette skal være nødvendigt. Nej, jeg har faktisk tillid til, at man træffer lovlige beslutninger – udelukkende lovlige beslutninger. Derfor bør hr. Graversen slet ikke være så ophidset over, at man beskytter tredjemand bedre end i dag, at man vil beskytte den borger, der måtte blive udsat for en ulovlig beslutning, bedre end i dag, for forhåbentlig bliver det aldrig nødvendigt at gribe ind. Det er nu engang ikke en skamlet i en lovgivning, at man beskytter tredjemand ud fra teoretiske muligheder. Det er præcis det, man gør i lovgivningen. Man beskytter tredjemand mod byrder, der kunne være følger af ulovligheder.

Der bliver spurgt til konkrete eksempler. Vi har konkrete eksempler, hvor tilsynsmyndigheder har måttet afstå fra at gribe ind, hvor tilsynsrådet har måttet konstatere en ulovlig beslutning uden at kunne gribe ind. Det kan ikke have noget at gøre med bureaukrati, at man giver en tilsynsmyndighed en mulighed for at undersøge sagen konkret, at man giver tilsynsmyndigheden mulighed for at spørge kommunalbestyrelsen, før man eventuelt går til annullering.

[Indenrigsministeren]

lation. Det har intet at gøre med bureaukrati. Det har noget at gøre med en retsindig sagsbehandlingsmulighed.

Hr. Hjortnæs taler om, at dette lovforslag skal rette op på ministerens ulovlige beslutning i HT-konflikten. Jeg erindrer hr. Hjortnæs' bestyrelse over, at jeg i en anden sag også brugte styrelseslovens mulighed for at gribe ind. Jeg husker hr. Hjortnæs' lettere ophidselse over, at man virkelig kunne beskytte en enkelt mod en forventet ulovlig beslutning. Jeg ved ikke, om hr. Hjortnæs selv erindrer episoden i forbindelse med brandmandssagen på Københavns Rådhus. Den sag er prøvet ved Østre Landsret, hvor domstolen med 3-0 konstaterede, at hvad Indenrigsministeriet havde gjort, var der intet at udsætte på. Vi fik fuldt medhold. Jeg er helt tryk ved, at hr. Hjortnæs har sin opfattelse som cand.jur. Jeg er mere tryk ved, vil jeg godt sige, at vi har frie dommere i dette land, som ved konflikt afprøver indholdet i dansk lovgivning.

Hvis man læser dette lovforslag, det er der jo ingen der er afskåret fra, heller ikke hr. Hjortnæs, vil hr. Hjortnæs kunne se, at det netop ikke på nogen måde kan berøre den HT-konflikt, som er afsluttet, eller den konsekvens, som ministeriet måtte tage på en ulovlig beslutning. Dette lovforslag får først virkning pr. 1. juli 1990. Det er anført, at det kun kan omfatte sager, der finder sted efter den 1. juli 1990. Hvis man læser videre i teksten, ser man, at vi her taler om ulovlige beslutninger, der har fået retsvirkning udadtil, altså hvor kommunalbestyrelsen ikke længere har rådighed over sagen, f.eks. ved afsked eller f.eks. ved salg af ulovlige bygninger.

Jeg vil godt minde om, at det i HT-sagen, hvor ministeriet greb ind, ikke var over for en beslutning, der havde fået retsvirkning udadtil. Det var en beslutning, der var rettet indadtil i organisationen. Man havde flyttet en medarbejder, altså en beslutning, som man umiddelbart selv kunne gøre om. Jurister vil ganske kort kunne fortælle om indholdet og forskellen i det, der var HT-konflikten i Roskilde, og så det foleriggende lovforslag.

(Kort bemærkning).

Graversen (S):

Jeg synes netop, at HT-problemet var et godt eksempel på chikaner og på, hvordan det kan gå, når en anden person udefra blander sig i de

ganske fornuftige menneskers dispositioner for at lede og fordele arbejdet for at få tingene til at glide. Men lad det ligge. Jeg skal ikke her udtrykke, om det var lovligt eller ej, men blot gøre opmærksom på, at det er et godt eksempel på noget, som ikke umiddelbart i hvert fald er lovligt eller ulovligt. Det vil sige, det er en skønsag. Derfor siger jeg endnu en gang, at hvis dette drejede sig om andre retsreglers område, var jeg ikke så betænkelig, men netop fordi det, vi kalder kommunalfuldmagten, det sæt uskrevne regler, der er på hele det kommunale område, mange gange er et fortolkningsområde. Derfor vil jeg forudse, at dette nye lovforslag vil give en eller anden stiftamtmand mulighed for at chikanere det fornuftige arbejde, der foregår ude i kommunalbestyrelserne.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs (S):

Denne regel, som ministeren vil ændre, har været gældende siden 1867, så det er da godt, at den ikke får tilbagevirkende kraft.

I øvrigt synes jeg, det er udmærket, at ministeren drager brandmandssagen frem. Her har vi netop et eksempel på, at ministeren når via en embedsmand at få grebet ind over for beslutningen, inden den er ført ud i livet. Derfor overrasker den dom, som ministeren henviser til, ikke mig.

Det spørgsmål, som man med rimelighed kunne stille ministeren, fordi det er hævdet, at dette lovforslag skulle løse nogle praktiske problemer, er: Vil ministeren virkelig hævde, at ministeren ved sit indgreb i brandmandssagen har løst nogle praktiske problemer? Er kendsgerningen ikke, at det problem fortsat eksisterer, og at ministeren netop ved sin håndtering af denne sag har forhindret, at der er kommet en løsning på den?

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Hr. Hjortnæs kan da ikke være i tvivl om, at man kan forhindre mange problemer, gøre ting enkle, effektive og nemme, hvis man uden yderligere begrundelse eller særlige hensyn kunne undertrykke den enkeltes ret.

Det vil jeg da ikke påstå ikke er tilfældet. Det kan godt være besværligt, omstændeligt. Det kan godt give problemer og diskussion. Det kan give socialdemokratisk surhed, at nogen mener, at det, der i loven skulle beskytte den

[Indenrigsministeren]

enkelte, også skal gælde i virkeligheden. Det vil jeg slet ikke afvise, men så må det altså bare stadig bero på Socialdemokratiets surhed. Jeg er ganske godt tilfreds med, at de retsregler, der er nedfældet i lovgivningen, eller som er uskrevne retsregler, reelt kan beskytte enkeltborgeren mod overgreb, også mod overgreb fra offentlige myndigheder.

Nu fik vi så forklaringen på, hvordan hr. Graversen ser på tilsynsfunktionen og amtmanden. Amtmanden skal altså chikanere kommunalbestyrelsernes fornuftige arbejde på et område, vi her taler om, hvor der ikke er tvivl om ulovligheden.

Når ministeriet griber ind, er det ikke i sager, hvor der er tvivl om ulovligheden. Man kan spørge, hvordan man ved det i et ministerium, hvordan ministeren kan vide det. Det kan man selvfølgelig ved at spørge juridisk vidende, og i ministeriet er der ansat folk alene på de kvalifikationer, at vi ved, at vi har en opgave med tilsyn. Derfor ansætter vi vidende jurister til at løse den opgave.

Sådan er det også i statsamtterne. Der er faktisk ansat jurister ud fra den forudsætning, at de har viden og tilegner sig viden om tilsynene, også i det tilfælde, at amtmanden ikke selv er jurist. Man forventer altså her, at den offentligt ansatte løser den opgave, det er at bruge sin juridiske viden til at påse, om tilsynets kompetence giver mulighed for indgreb. Sikke dog en nedvurdering, hr. Graversen, af juridisk vidende ansat i det offentlige system, som hedder statsamtet, når de åbernt kun er ansat efter hr. Graversens mening for at chikanere fornuftige beslutninger i kommunalbestyrelserne!

(Kort bemærkning).

Graversen (S):

Det skal ikke opfattes som en nedvurdering af nogle jurister hverken det ene eller det andet sted.

Men endnu en gang, måske for tiende gang, vil jeg gøre opmærksom på, at det specielle i de kommunale styrelsesregler, der ligger i kommunalfuldmagten, er noget, der er meget svært at håndtere.

Det er svært at sige, om en ting er rigtig eller ikke rigtig. Derfor spørger jeg ministeren direkte. Vil ministeren ikke give mig ret i denne opfattelse af den kommunale fuldmagt?

Jeg mangler endnu at få ministerens helt konkrete eksempler på, hvad der ligger som baggrund for, at det lovforslag skal køres igennem.

Det er ikke surhed fra vores side, men vi gør opmærksom på, at det i høj grad er manglende samarbejde fra regeringens side, når man tromler dette lovforslag igennem. Det er ikke det, vi har brug for. Vi har brug for større samarbejde, hr. minister.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Jeg vil blot gentage over for hr. Graversen min opfordring til at læse andet nummer af Juristen, februar 1990, og se, hvilke spørgsmål juridisk kyndige stiller om dette område i styrelsesloven, som vi her diskuterer.

Der er altså god juridisk baggrund for at ændre. Det er et hul i de eksisterende regelsæt, når en offentlig myndighed, der begår ulovligheder, kan unddrage sig den kompetence, som Folketinget har tillagt tilsynsmyndigheden, hvis man gør det nemt og hurtigt, og det vil sige ikke i åbenhed.

Den forskel, der måske er mellem det tilsyn, som Indenrigsministeriet kan udøve, og et tilsynsråd, er, at det er svært for et tilsynsråd at være samlet på det tidspunkt, hvor en kommunalbestyrelse træffer en beslutning, som måske ikke har været omtalt eller publiceret i dagspressen forinden.

Hr. Graversen taler om kommunalfuldmagten, og hvordan man fortolker, hvad der er lovligt eller ulovligt, og det kan være svært.

Som hovedregel er det ikke særlig svært, når man ser tilbage i tiden, at få et billede af, hvad der er lovligt for kommunerne, og hvad der er ulovligt.

Netop, hvis der overhovedet blandt juridisk lærde kan være tvivl om det råd, de må give f.eks. til en folkevalgt forsamling, som de folkevalgte elementer i tilsynsrådet er, er det netop dér, kvaliteten kommer ind, ved, at man kan suspendere.

Hvis der er tvivl, kan man netop suspendere og sige, at før man begår en mulig ulovlighed, kan man bede den kommunale myndighed, kommunalbestyrelsen, om en redegørelse. Så har man tid til at vurdere helt konkret: Er der her tale om en ulovlighed, der er byrdefuld for tredjemand f.eks., eller er der noget, der ikke må anses for at være klart ulovligt?

[Indenrigsministeren]

Det kan da kun være nyttigt, at vi får den sikkerhed ind i prøvningen, før tilsynsmyndigheden udnytter sin kompetence i givet fald.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Vores principielle tilslutning til lovforslaget ændres ikke af det, jeg nu siger, men jeg må indrømme, at jeg synes unægtelig, dels at indenrigsministeren må ønskes til lykke med efter 123 år endelig at have fundet et hul i styrelseslovgivningen, og dels må jeg sige, at indenrigsministerens forhold til lovlighed og ulovlighed unægtelig forekommer mig noget selektivt.

Jeg erindrer, at ikke denne indenrigsminister, men den samme regerings tidligere indenrigsminister havde noget vanskeligt ved at få øje på ulovlighederne, da Hanstholm Kommunalbestyrelse nægtede at udbetale bistandshjælp og andre sociale ydelser til beboere i Frøstrup Lejren, fordi de havde overtrådt visse regler i bygge Lovgivningen.

Det var stort set umuligt at få indenrigsministeren som øverste tilsynsmyndighed til at tage stilling til lovligheden af dette. Alle andre kunne se den glasklare ulovlighed i det, blot ikke firkloverregeringens daværende indenrigsminister.

Jeg synes, det er udmærket, at indenrigsministeren argumenterer med, at ulovligheder ikke skal kunne lade sig gøre, ej heller når det er kommunalbestyrelser, der foretager dem, men jeg synes, at indenrigsministeren dog i det mindste kunne have den anstændighed, der hedder at bringe substans og logik i sin egen argumentation.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Nu ved hr. Leif Hermann jo udmærket, at kommunernes kompetenceområde i dag ikke ligner det kompetenceområde, som var gældende for 130 år siden. Der er sket noget i de 130 år. Det kan også være, der er sket noget siden 1970, og at der stadig sker noget. Og det kan også være, at det tema, der hedder »bragt til udførelse«, har effektueret sig på et senere tidspunkt end for 130 år siden.

Det kan f.eks. være, det var en god idé, at hr. Leif Hermann læste Højesterets dom fra 1984 i den forrige HT-sag – dér kan man se Højesterets udtalelser om begrebet »bragt til udførelse« – og den debat, der efterfølgende har været,

senest i det nummer af Juristen, som jeg har henvist til.

Må jeg lige sige om Hanstholmsagen, at hr. Leif Hermann udmærket godt ved, at socialministeren helt klart sagde, at det var ulovligt ikke at udbetale, og at socialministeren valgte selv at sende personale op og forestå udbetalingen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 147:

Forslag til lov om krigsmateriel m.v.

Af justitsministeren (Engell).

(Fremsat 17/1 90).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Ole Espersen (S):**

For at våben kan blive brugt, skal de jo først fabrikeres, så sælges og så transporteres. Her står vi over for et lovforslag, der vedrører de to første faser: fabrikationen og salget, eksportbeslutningen, men ikke transporten. Det er vi ked af i min gruppe, fordi alle tre led jo er lige nødvendige, og hvis man vil lægge begrænsninger på salg og brug af våben, ja, så er man faktisk nødt til at interessere sig for alle tre led.

Vi har tidligere ved et par lejligheder forgæves søgt at få flertal for et forbud mod transport af våben på danske skibe. Det er ikke lykkedes. Vi er meget villige til at lave yderligere begrænsninger i det forslag, således at det f.eks. alene kommer til at vedrøre transporter, der ikke er bestemt til fremmede regeringer, på danske skibe. Derved ville vi imødegå – i hvert fald medvirke til at imødegå – transport af våben på danske skibe til terrorister, narkotikahandlere